

EVALUATIE
JAARWISSELING
GEMEENTE WEST BETUWE
2021-2022

Algemeen beeld

Dit jaar was wederom 'anders' vanwege het landelijk vuurwerkverbod en de geldende Coronamaatregelen. De afgelopen jaarwisseling en de aanloop hier naartoe is in een aantal kernen enigszins onrustig verlopen. Hoewel het wel rustiger was dan in voorgaande jaren. Dit ondanks alle voorbereidingen en inzet van gemeente en hulpdiensten. De onrust die er was (verschillend per kern in omvang en soort) kwam met name uit de kernen Beesd, Herwijnen, Heukelum, Ophemert en Waardenburg. In de overige kernen is de jaarwisseling rustig(er) verlopen. De voorbereiding van de jaarwisseling heeft in algemene zin veel inspanning gevraagd om het enigszins beheersbaar te laten verlopen.

De aanpak

De jaarwisseling 2021-2022 is op de volgende wijze aangepakt:

- Ambtelijke lokale voorbereiding in het voor- (gestart in mei) en najaar 2021.
- Bestuurlijke operationele voorbereiding door de burgemeester en betrokken partners en inwoners op meerdere momenten in het voor- en najaar van 2021.
- Evaluatie met partners (januari 2022).
- Evaluatie met inwoners Waardenburg (volgt in februari).

Financiën

De gemeente West Betuwe heeft in de begroting voor de oud- en nieuwwiering structureel een budget van 32.250 euro opgenomen. Ook is een bedrag van 15.000 euro gereserveerd voor schades/vernielingen.

De hotspots

Beesd

Op 14 september is er in Het Klokhuis een bijeenkomst geweest. Daar konden inwoners van deze kern zich voor aanmelden. Daar hebben de aanwezigen hun ervaringen gedeeld over de jaarwisseling 2020-2021. De burgemeester heeft nadrukkelijk gevraagd naar ideeën voor deze jaarwisseling. Naar aanleiding hiervan waren er enkele gesprekken met mogelijke initiatiefnemers. Uiteindelijk hebben deze niet geleid tot een concreet initiatief voor een (gezamenlijke) activiteit. Mogelijk dat voor de volgende jaarwisseling extra inspanning van het jeugd- en jongerenwerk nodig is.

In de aanloop naar de jaarwisseling zijn er wel enkele incidenten geweest met vuurwerk. Op het Dorpsplein was het gedurende de jaarwisseling onrustig (hoewel rustiger dan tijdens de jaarwisseling 2020-2021). Er waren op een zeker moment 100-150 personen aanwezig, mogelijk ook van buiten de gemeente. Dit aantal is later wel teruggelopen naar ongeveer 75 personen.

Zij hebben voor diverse brandjes en vernielingen gezorgd op het Dorpsplein en zwaar vuurwerk afgestoken. Hierbij is een beveiliging gewond geraakt en een brandweerauto beschadigd. De toegang tot het Dorpsplein was in de vooravond afgezet met betonblokken om voertuigen te weren. Dit en de ingezette beveiliging hebben niet kunnen verhinderen dat er toch veel brandbaar materiaal op het plein terecht gekomen is. Op de eerste werkdag in het nieuwe jaar heeft de buitendienst de achterbleven rommel opgeruimd.

Herwijnen

In de periode voorafgaand aan de jaarwisseling zijn er enkele kleinere brandjes geweest in het buitengebied. Aan het begin van de oudejaarsavond waren er ook enkele kleine brandjes. Ook was er brand in een bijgebouw in het buitengebied. Verder verliep de jaarwisseling zonder incidenten.

Heukelum

Er waren in Heukelum van tevoren geen signalen over onrust of een vreugdevuur. Op oudejaarsdag zijn er veel autobanden gedumpt bij de kruising Gragtdijk – Voorste Gewind. In de avond is daar ook een geprepareerde auto in brand gestoken. Door deze branden is veel schade ontstaan aan het wegdek en het plantsoen. De overlast vanuit deze kern was dus verrassend. De politie heeft één aanhouding verricht. Gelukkig is een illegaal feest in de gymzaal aan het Leyenburgplein/ Peuterspeelzaal de Krakeling tijdig voorkomen. Dit door het pand deugdelijk af te sluiten.

Ophemert

In Ophemert was met name de twee dagen voorafgaande aan de jaarwisseling onrustig. Dit zorgde mede voor veel overlastmeldingen bij de politie. Deze heeft uiteindelijk twee personen aangehouden. Ook is er op voorhand door de gebiedsbeheerder veel afval/rotzooi (banden en overtollige kerstbomen) weggehaald om (grote) branden te voorkomen. De jaarwisseling zelf is mede hierdoor wellicht tamelijk rustig verlopen.

Er waren op 30 december wat problemen bij het doen van 112-meldingen bij de meldkamer en de doorgifte hiervan aan de brandweer. Dit is op 31 december verholpen en de melder is naar tevredenheid door de brandweer in kennis gesteld. Op de eerste werkdag in het nieuwe jaar heeft de buitendienst de achtergebleven rommel opgeruimd. Daarnaast is een deel van de betrokken straat met een ZOAB-reiniger schoongemaakt.

Waardenburg

Voor Waardenburg is in de periode voorafgaand aan de jaarwisseling veel energie gestoken. Door het opbouwen van contacten met verschillende (groepen van) inwoners door de politie, het jongerenwerk en de gemeente. Zo is op 31 augustus een besloten bijeenkomst geweest in dorps huis De Koeldert, waarvoor mensen zich konden aanmelden. Er zijn in totaal vier gesprekken geweest met kerkelijk jongeren, mede dankzij medewerking van de betreffende kerkbesturen. Er was een digitale bijeenkomst als vervolg op de bijeenkomst van 31 augustus.

Ook is een gesprek geweest met jongeren en een aantal ouders over een locatie voor een vreugdevuur. Alle gesprekken hadden als insteek het veilig en feestelijk laten verlopen van de jaarwisseling. De vraag lag iedere keer op tafel wie initiatief neemt om iets te organiseren. Daarbij nog uitgaande van de veronderstelling dat dit vanwege de toen geldende coronaregels mogelijk was.

In de aanloop naar de jaarwisseling waren er met name in de weekenden kleinere brandjes. Opvallend en onopvallend toezicht van de politie en onze beveiligers leidde ertoe dat van een aantal betrokkenen de personalia zijn genoteerd. Zij hebben een waarschuwingsbrief ontvangen (zie verderop in dit stuk).

De burgemeester heeft enkele dagen voor de jaarwisseling toestemming gegeven voor een vreugdevuur. Dit uiteraard onder een aantal voorwaarden, zodat het een gecontroleerd vreugdevuur werd. Dit was op de parkeerplaats bij het complex van de tennisvereniging en de voetbalvereniging WNC (Zandweg 1b). Ondanks het soms afsteken van zwaar vuurwerk heeft men zich goed aan de afspraken gehouden. Dit gebeurde onder leiding van één van de inwoners van Waardenburg en met de aanwezigheid van twee toezichthouders.

Dit vreugdevuur heeft een positieve uitwerking gehad op het verloop op de locatie Steenweg-Meerwijk. Daar is het weliswaar wat onrustig geweest met brandjes, vuurwerk en een in brand gestoken geprepareerde auto. Maar het was daar veel rustiger dan in de voorgaande jaren. Ongetwijfeld hebben

afsluiting van de Steenweg hieraan bijgedragen. Net als de minder zichtbare aanwezigheid van de politie en juist meer zichtbare aanwezigheid van de brandweervrijwilligers.

Inzet politie/beveiligers/boa's

De politie heeft in de aanloop naar en tijdens de jaarwisseling voor het gehele basisteam De Waarden, dus ook in West Betuwe, diverse eenheden ingezet. De gemeente heeft naast de eigen boa's aanvullend beveiligers ingehuurd in de aanloop naar en tijdens de jaarwisseling. Zij zijn ingezet in het voortraject (vanaf 19 november en de maand december in de weekenden) in met name de kernen Waardenburg, Ophemert, Beesd en Herwijnen. Tijdens de jaarwisseling zelf zijn er ook beveiligers actief geweest op het Dorpsplein in Beesd (20.30 uur – 03.30 uur) en bij WNC Waardenburg (van 14.00 uur – 02.00 uur).

Brandweer

De brandweer is deze jaarwisseling (op 31 december 2021 en 1 januari 2022) 31¹ keer uitgerukt voor buitenbranden. Bij deze uitrukken van de brandweer ging het met name om de kernen Herwijnen, Heukelum, Ophemert en Waardenburg. In de aanloop naar de jaarwisseling (1 december 2021 tot en met 30 december 2021) is de brandweer 24² keer uitgerukt voor buitenbranden.

In de aanloop naar de jaarwisseling waren met name in Ophemert (8) en Waardenburg (7) meerdere buitenbrandjes. Er is hiervoor geen sluitende verklaring voor. Waarschijnlijk gaat het om de 'traditie'. Om de kick en/of het 'kat-en-muis' spel met de hulpdiensten.

Boa's/gebiedsbeheerders

De Boa's en de gebiedsbeheerders hebben extra inspectierondes gedaan door heel West Betuwe. Het doel was om preventief opslaglocaties van brandbaar materiaal vroegtijdig te signaleren en direct op te ruimen. Ook is er met dit doel een drone ingezet boven een deel van Waardenburg. De beelden ervan leidde tot extra opruimacties, zowel door de buitendienst op openbare plekken als door particulieren die hierop zijn aangesproken.

Vreugdevuren/carbidschieten

Het regionaal beleid voor vreugdevuren is: 'niet toegestaan, tenzij'. Voor tenzij geldt: wie een vreugdevuur wil afsteken, moet een ontheffing aanvragen in het kader van de Algemene plaatselijke verordening (Apv). Bij vuren zonder ontheffing is sprake van een overtreding. Op het moment van constateren, maken de hulpdiensten een inschatting over het al dan niet handhavend optreden of gecontroleerd laten (uit)branden.

Voor carbidschieten is een Apv-vergunning nodig. De burgemeester heeft één vergunning verleend voor carbidschieten in Waardenburg. Twee vreugdevuren in Waardenburg en in Ophemert zijn op voorhand, onder voorwaarden, gedoogd en voorbereid. Ook was de locatie Steenweg-Meerwijk op voorhand geprepareerd. Dit om (extra) schades te voorkomen.

Meldpunt vuurwerkoverlast

Voor het tweede jaar was er een meldpunt vuurwerkoverlast bij de gemeente. Via het e-mailadres vuurwerkoverlast@westbetuwe.nl konden inwoners, naast de gebruikelijke kanalen, melding doen van vuurwerkoverlast. De melders kregen een automatisch antwoord. De bedoeling van het mailadres was

¹ Vorig jaar waren dit er 27.

² Vorig jaar waren dit er 57.

om te kunnen acteren op meldingen in de weken voorafgaand aan de jaarwisseling. In totaal zijn er 19³ meldingen via de e-mail binnenkomen. Telefonisch zijn bij de gemeente 31⁴ meldingen gedaan in de aanloop naar de jaarwisseling. Deze meldingen namen de boa's mee in de reguliere surveillance.

Cameratoezicht/ andere maatregelen

In de gemeente is geen cameratoezicht ingezet. Wel waren sommige brandweerlieden uitgerust met helmcamera's. Ook was er een wegafsluiting op twee locaties aan de Steenweg in Waardenburg op 31 december 2021/ 1 januari 2022 vanaf 24:00 uur. Helaas zijn de omleidingsborden op sommige locaties (mogelijk) ontvreemd.

Activiteiten/feestelijkheden

Tijdens de jaarwisseling waren er vanwege de coronamaatregelen geen evenementen. Wel heeft het jeugd- en jongerenwerk op oudejaarsdag voor de jeugd tot en met 17 jaar meerdere activiteiten georganiseerd onder begeleiding. Eén daarvan was het carbidschieten aan de Heideweg in Waardenburg. Een andere activiteit was het vreugdevuur op de parkeerplaats bij de voetbalvereniging in Waardenburg.

Meldingen, aangiften, aanhoudingen en waarschuwingen

In totaal hebben 56 personen een waarschuwingsbrief van de burgemeester ontvangen. Dit met oog op het verstoren van de openbare orde en veiligheid (of hun faciliterende rol hierbij). Het ging ook om inwoners van buiten de gemeente. De brieven werden veelal uitgereikt in persoon door de politie. Ook hebben twee personen een voornemen last onder dwangsom opgelegd gekregen. Mogelijk volgen er nog meer waarschuwingen of andere maatregelen. Dit gebeurt aan de hand van beschikbare informatie die nog nader geanalyseerd moet worden.

De gemeente heeft vanuit de inwoners ook meldingen gehad gedurende en na de jaarwisseling. Deze kwamen vanuit Waardenburg, Beesd en Ophemert.

Er zijn drie Meld Misdaad Anoniem (MMA) meldingen geweest. Twee over illegaal vuurwerk en één voor de dumping van autobanden.

Geweld tegen ambtenaren in functie

De (voertuigen van de) de brandweer zijn bekogeld met zwaar vuurwerk in zowel Beesd als Heukelum. Hierdoor is er in Beesd schade ontstaan aan een bumper en in Heukelum zijn twee signaallampen ontvreemd.

In Beesd is één beveiliging gewond (brandwond) geraakt en heeft een politieagent aangifte gedaan van poging tot zware mishandeling. Bij beiden was sprake van gooien met zwaar vuurwerk en is aangifte gedaan.

Inzamelingsacties vuurwerkresten/ kerstbomen en opruimen

Er zijn vanwege het landelijke vuurwerkverbod dit jaar geen vuurwerkzakken beschikbaar gesteld door de Avri voor het inzamelen van vuurwerkresten. Ook zijn er geen kerstbomen ingezameld. Het (vuurwerk)afval is in de meeste gevallen vrijwel direct opgeruimd. De insteek is om deze werkwijze de volgende jaarwisseling te continueren.

³ Vorig jaar waren dit er 10.

⁴ Vorig jaar waren dit er 20.

Extra vrachtauto

Ook dit jaar is weer een extra vrachtauto ingehuurd om opruimwerkzaamheden te verrichten. Daarmee werd de buitendienst grotendeels ontlast. De aansturing hiervan gebeurt via de politie. Die krijgt ook de meldingen binnen en kan ter plaatse de noodzaak inschatten. Dit gebeurt vaak in samenspraak met de brandweer. De inzet van deze extra vrachtauto, tot ongeveer 04.00 uur, is als positief ervaren.

Vuurwerk en vuurwerkverboden

De toename van zwaarder illegaal vuurwerk en de overlast op sommige locaties van vuurwerk blijft een punt van aandacht. Dit heeft in sommige gevallen ook voor de nodige particuliere schade gezorgd. Lokale vuurwerkverboden waren niet aan de orde. Dit als gevolg van het landelijk vuurwerkverbod. Gelet op de afgestoken hoeveelheid vuurwerk moet worden geconstateerd dat het vuurwerkverbod niet heeft gewerkt.

Communicatie/ preventie

Dit jaar is gekozen voor een meervoudige communicatie en preventie-aanpak. Door zichtbaar te maken wat gemeente en hulpdiensten doen. En door op te roepen om meldingen te doen. Via het gemeentenieuws in Het Kontakt zijn er diverse artikelen verspreid. Ook is via de sociale media veelvuldig aandacht gevraagd voor een veilige jaarwisseling. De burgemeester schreef in zijn blogs over de jaarwisseling. Via de lokale, regionale en landelijke media was er aandacht voor onze aanpak. Tot slot is er actief een campagne over MMA geweest in de kernen Waardenburg en Beesd met een huis-aan-huis brief en flyer.

Vernielingen en beschadigingen van/ aan gemeentelijke eigendommen

De schade aan gemeentelijke eigendommen bedraagt 56.450 euro⁵. Dit is inclusief herstel, arbeid en exclusief BTW. De kosten zitten met name in de schade aan het wegdek in Heukelum en vernielingen van verkeersborden, afvalbakken en straatwerk en/of straatmeubilair. Opvallend is dat er minderabri's zijn vernield. Van de vernielingen doet de gemeente aangifte. Daar waar mogelijk worden de kosten verhaald op de daders.

Behalve de kosten als gevolg van schade zijn er ook kosten gemaakt bij de voorbereiding. In onderstaande tabel staan alle uitgaven.

Totale kosten

Onderdeel	Bedrag in euro's (exclusief BTW)
Beveiligers	9.250
Extra vrachtauto GNL	4.000
Inzet drone Waardenburg	2.000
Vernielingen en beschadigingen (met herstel en arbeid)	56.450
MMA-campagne in Beesd en Waardenburg	750
Totale kosten jaarwisseling	72.450

⁵ Vorig jaar was dit 70.000 euro en in het jaar ervoor 110.000 euro.

De belangrijkste conclusies en aandachtspunten op een rij

- Het gebruik van illegaal en zwaar vuurwerk blijft een grote zorg.
- De hulpdiensten zijn bekogeld met zwaar vuurwerk. Eén beveiligder is hierdoor gewond (brandwond) geraakt. En er was sprake van vernieling aan materieel (brandweerauto) van de brandweer. Er was geen sprake van agressief gedrag richting ambtenaren.
- Het versturen van de waarschuwingsbrieven heeft mogelijk zijn vruchten afgeworpen.
- De inzet van de ME was niet nodig.
- Het budget voor oud- en nieuwwiering structureel van 32.250 euro om de extra inspanningen te financieren is toereikend.
- De omvang van het schade- en herstelbedrag is euro 56.450 (incl. herstel, arbeid en excl. BTW).
- De inzet van extra beveiliging en van een ingehuurde extra auto is effectief.
- De afsluiting van de Steenweg is opnieuw als positief ervaren door de provincie (als wegbeheerder) en de verkeersregelaars.
- Het (vuurwerk)afval is in de meeste gevallen vrijwel direct opgeruimd. De insteek is om deze werkwijze te continueren.
- De jaarwisseling is verhoudingsgewijs rustiger verlopen dan vorige jaren. De extra inspanningen ten opzichte van voorgaande jaren lijken effectief te zijn geweest.
- Nog meer inzetten op verbinding en activiteiten vanuit jeugd- en jongerenwerk (Mozaïek) is gewenst in Beesd.
- De communicatiestrategie, evenals de bestuurlijke en ambtelijke voorbereidingen eerder starten (medio april 2022).